QP Code: 302

कर्नाटकसंस्कृतविश्वविद्यालयः

स्नातकपरीक्षाः - 2022

बि.ए. संस्कृत - तृतीयवर्षम् (BA SAMSKRITA III Year)

पत्रिका - 02; विषयः - षड्दर्शनसमुच्चयः

Total No. Of Questions: 3 | **Total No. Of Printed Pages: 1**

Date: 20.09.2022 | **Time: 10.30AM to 1.30PM** | **Max Marks: 100**

I. एकेन वाक्येन समाधानं लिखत। 10x2=20

1. न्यायदर्शनस्य प्रवर्तकः कः?
2. बौद्धमते कति प्रमाणानि अङ्गीकृतानि?
3. का नाम प्रकृतिः?
4. समवायो नाम कः?
5. गुणत्रयम् नाम किम्?
6. जैमिनिः कस्य दर्शनस्य प्रवर्तकः?
7. हरिभद्रसूरिणा विरचितः एकः ग्रन्थः कः?
8. पञ्चावयवाः के?
9. शब्दो नाम कः?
10. जैनमतस्य देवता काः?

II. लघुटिप्पणीमारचयत। 4x10=40

1. बौद्धमतानुसारेण प्रत्यक्षस्वरूपं लिखत।
2. त्रिविधमनुमानं उपपादयत।
3. सांख्यमतानुसारेण पञ्चमहाभूतोत्पत्तिं उपवर्णयत।
4. चार्वाकमतं संग्रहेण लिखत।
5. अर्थापत्तिप्रमाणं निरूपयत।
6. वादविषये निरूपणं कुरुत।
7. उपमानप्रमाणम्।

III. निबन्धात्मकमुत्तरं लिखत । 20x2=40

1. पञ्चविंशतितत्त्वानि अधिकृत्य निबन्धमेकमारचयत।
2. वैशेषिकमतोक्तप्रमाणानां निरूपणं यथाग्रन्थं विवृणुत।
3. जैनमतस्य विवरणं विस्तरेण कुरुत।

* * * * *

QP Code: 703 (VD)

कर्नाटकसंस्कृतविश्वविद्यालयः - परिसरः

स्नातकोत्तरपरीक्षाः - २०२२

एम्.ए. - संस्कृत - चतुर्थषाण्मासिकी परीक्षा

शास्त्रम् – वेदान्तशास्त्रम्, पत्रिका – ०३

विषयः – न्यायसुधा

Total No. Of Questions: 3 **Total No. Of Printed Pages: 1**

Date: 19.10.2022 **Time: 02.00PM to 05.00PM** **Max Marks: 70**

I. द्वित्रैः वाक्यैः उत्तरं लिखत । (सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः) 10x2=20

1. न्यायसुधायाः प्रथमं मङ्गलपद्यं लिखत ।
2. अपौरुषेयत्वं नाम किम् ?
3. अनुव्याख्यानस्य द्वितीयं मङ्गलपद्यम् अनुवदत ।
4. धर्मादीनां विषये प्रमाणं पौरुषेयं वाक्यं भवितुमर्हति वा ?
5. धर्माधर्मादीनां अनङ्गीकरे का अनुपपत्तिः ?
6. वेदव्यासः कथं दिवाकर इव वर्तते ?
7. समस्तवेदस्य अप्रामाण्यकथने का अनुपपत्तिः ?
8. वेदे अनृतत्वदोषः कुतः नास्ति ?
9. धर्मादीनां विषये प्रमाणं किम् ?
10. नारायणः कीदृशः इति श्रीमध्वाचार्यः वर्णयति ?

II. लघुनिबन्धरूपेण उत्तरं लिखत । [चतुर्णां एव] 4x5=20

1. न्यायसुधारीत्या वेदस्य पुनरुक्तिदोषं परिहरत ।
2. अनुमानेन बुद्धादीनां धर्मद्रष्टृत्वं कथं बौद्धेन साधितम् ?
3. नैय्यायिकरीत्या वेदस्य पौरुषेयत्वं कथम् ?
4. धर्माभावं वदता अपि कुतः अपौरुषेयं वाक्यम् अङ्गीकर्तव्यम् ?
5. धर्मस्य विषये प्रत्यक्षं कुतः प्रमाणं न ?
6. "व्याप्तिर्यस्य निधे..." इति पद्यस्य विवरणं लिखत ।

III. प्रबन्धरुपेण उत्तरं लिखत । [द्वयोः एव] 2x15=30

1. अपौरुषेयत्ववादं विस्तरेण निरूपयत ।
2. प्रामाण्यस्य स्वतस्त्वं कुतः अङ्गीकर्तव्यम् ?
3. चार्वाकमतस्य निरूपणं कृत्वा ग्रन्थोक्तदिशा निराकुरुत ।

* * * * *

QP Code No.: MAVY2-III-02

Total No. of Questions: 3 — Total No. of Printed Pages: 2

स्नातकोत्तरपरीक्षाः-२०२२

कक्षा - एम्.ए. संस्कृतम् – तृतीयषाण्मासिकी परीक्षा

शास्त्रम् : – व्याकरणम् - पत्रिका-२

विषयः – महाभाष्यम् (समासः)

दिनाङ्कः–**27/04/2022** — गरिष्ठाङ्काः– ७०

समयः 02.00 PM –5.00 PM — Max. Marks - 70

I **एते प्रश्नाः समाधेयाः ।** — 10 X 2 = 20

१) बहुलशब्दस्यार्थः कः?

२) अपपरिबहिरञ्चवः कया समस्यन्ते?

३) आयतीगवम् इत्यत्र कानि कार्याणि निपात्यन्ते?

४) ‘अपदिशम्’ इत्यत्र दिशा शब्दस्य ह्रस्वः केन सूत्रेण?

५) पदविधिशब्देन प्रमुखतः कानि कार्यणि गृह्यन्ते?

६) “इसुसोः सामर्थ्ये” इति शास्त्रेण किं विधीयते? तत्र च कीदृशं सामर्थ्यं स्वीक्रियते?

७) “पृथगर्थानामेकार्थीभावः समर्थवचनम्” इति वार्त्तिकस्य अर्थः कः?

८) भाष्यकारैः सिद्धान्तिताः त्रयः एकार्थीभावकृतविशेषाः के?

९) पुंवद्भावविधायकं सूत्रद्वयं लिखत ।

१०) बहुव्रीहिसमासे कः स्वरः? केन सूत्रेण? तत्पुरुषसमासे कः स्वरः? केन च सूत्रेण?

II एतेषां प्रश्नानां लघुनिबन्धात्मकमुत्तरं लिखत (चतुर्णामेव) – 4 x 5 = 20

१) एतेषां प्रक्रियां लिखत –

अधिगोपम्, द्विमुनि, उपपौर्णमासम् – उपपौर्णमासि, अनुव्यचलत्

२) "सापेक्षमसमर्थवद्भवति" इति न्यायस्य अर्थः कः? कथं तेन न्यायेन महत् कष्टं श्रितः इत्यत्र तत्पुरुषसमासः वार्यते?

३) पञ्चवृत्तीनां पदविधित्वं साधयत ।

४) चतुर्विधानि वाक्यलक्षणानि कानीति उदाहरणपूर्वकं निरूपयत ।

५) किम् शब्दैरर्थाभिधानं स्वाभाविकम्, आहोस्वित् वाचनिकम्?

६) संख्याविशेषः, व्यक्ताभिधानम्, उपसर्जनविशेषणम्, चयोगः एकार्थीभावकृतविशेषाः इति उपपादयत ।

III सविस्तरं एतेषां प्रश्नानामुत्तरं लिखत (द्वयोरेव) - 2 x 15 = 30

१) समासप्रकरणमादृत्य एकाम् सुदीर्घां टिप्पणीम् लिखत ।

२) समर्थः पदविधिः इति सूत्रे भाष्योक्ताः षट्पक्षाः के इति निरूप्य तेषु सिद्धान्तभूतः पक्षः कः इति विवृणुत ।

३) बहूनां समासप्रसङ्गे द्वयोः द्वयोः समास इति पक्षे दोषाः के इति विवेचनं कृत्वा, अविशेषेण समासः इति पक्षे दोषान् उपस्थाप्य तेषां परिहारोपायान् निर्दिशत ।

* * *

QP Code No.: MAVY-02-III-04

Total No. of Questions: 3 Total No. of Printed Pages: 3

स्नातकोत्तरपरीक्षाः-२०२२

कक्षा - एम्.ए. संस्कृतम् – तृतीयषाण्मासिकी परीक्षा

शास्त्रम् : – व्याकरणम् - पत्रिका-४

विषयः – नव्यन्यायपरिभाषया

दिनाङ्कः–**29/04/2022** गरिष्ठाङ्कः– ७०

समयः 02.00 PM –5.00 PM Max. Marks - 70

I. **संक्षेपेण उत्तरं लिखत** **१० x २ - २०**

1. नैयायिकानां मतानुसारं ज्ञानं कति विधम् ?
2. नैयायिकानां मतानुसारं कीदृशज्ञानस्य (एव) निरूपणं शक्यते ।
3. साकांक्षा-धर्मः(सम्बन्धः) कः?
4. धर्म-धर्मि,आधार-आधेय-भावयोः भेदः अस्ति वा ?
5. कीदृशधर्मयोः निरूप्य-निरूपक-भावः भवति ?
6. निरूपणं येन भवति तत् --------- भवति ।
7. प्रतियोग्यनुयोगि-भावः कतिविधः?
8. “घटे नैल्यम्”, “नीलः घटः”, वाक्यद्वये उद्देश्यं किं, विधेयं किम् ?
9. चन्द्रसदृशं मुखम्। वाक्येस्मिन् कः सम्बन्धः?, कः अनुयोगी?, कः प्रतियोगी ?
10. घटाभावः। वाक्येस्मिन् कः सम्बन्धः?, कः अनुयोगी?, कः प्रतियोगी ?

II. **चतुर्णां पञ्चषैः वाक्यैः उत्तरं लिखत।** ४ x ५ - २०

1. वृत्तिनियामक-वृत्त्यनियामक-सम्बन्धयोः कः भेदः? सोदाहरणम् निरूपयत।
2. आधार-आधेय-भावं सोदाहरणम् निरूपयत।
3. अधोक्तवाक्यानाम् आधार-आधेय-भावं निरूप्य-निरूपक-भावं च उपयुज्य चित्रं कुरूत।

   1. उद्याने लताः सन्ति।

   2. वने मृगा सन्ति।
4. प्रतियोग्यनुयोगि-भावं सोदाहरणम् निरूपयत।
5. विषय-विषयी-भावं, निरूप्य-निरूपक-भावं च उपयुज्य चित्रं कुरूत।

   1. वह्निमान् पर्वतः।

   2. पुरुषः रूपवान्।
6. अवच्छेदक-अवच्छेद्य-भावम् उपयुज्य चित्रं कुरुत।

   1. इदानीं शालायां रामः अस्ति।

   2. वृक्षे शाकायां फलं अस्ति।

III. **द्वयोः दीर्घमुत्तरं लिखत** 2*15 = 30

7. प्रदत्त गद्यांशात् 6-7 विषयाणां न्याय-परिभाषायां सचित्रं विवरणं ददातु।

नर्मदानदी

नर्मदा भारतस्य सप्तमहानदीषु अन्यतमा वर्तते। नर्मदा भारतस्य काचित् पवित्रा नदी। इयं नदी मध्यप्रदेशराज्यस्य प्रमुखतमा नदी विद्यते। नर्मदायाः अपरं नाम शिवपुत्री इति। मध्यप्रदेशराज्यस्य अनूपपुरमण्डलस्य अमरकण्टकनगरम् अस्याः नद्याः उद्गमस्थानं वर्तते। नर्मदानदी विन्ध्याचल-पर्वत-श्रृङ्खला-सतपुडा-पर्वत-श्रृङ्खलयोः विभाजनं करोति। शङ्कराचार्यः अपि नर्मदायाः तीरे एव तस्य गुरुं गोविन्दभगवत्पादम् अमिलत्। द्वादशज्योतिर्लिङ्गेषु अन्यतमम् ओङ्कारेश्वरज्योतिर्लिङ्गं नर्मदायाः तीरे अस्ति।

नर्मदादेवी वैराग्यस्य अधिष्ठातृदेवी अस्ति। नदीषु गङ्गादेवी ज्ञानस्य, यमुनादेवी भक्त्याः, ब्रह्मपुत्रादेवी तेजसः, गोदावरीदेवी ऐश्वर्यस्य, कृष्णादेवी कामनायाः, सरस्वतीदेवी विवेकस्य च अधिष्ठातृदेवी अस्ति। नर्मदातटवासिनः नर्मदादेव्याः करुणामयं वात्सल्यस्वरूपं सम्यक्तया जानन्ति। जनाः नर्मदानद्याः परिक्रमणं श्रद्धया कुर्वन्ति। नर्मदायाः परिक्रमणे ३ वर्षाणि, ३ मासाः, १३ दिनानि च भवन्ति। इदं परिक्रमणं १३१२

कि. मी. पर्यन्तं अस्ति। नर्मदायाः पूजनं कृत्वा अस्य परिक्रमणस्य प्रारम्भः भवति। अश्वत्थामा इदानीम् अपि नर्मदायाः परिक्रमणं कुर्वन् अस्ति इति मान्यता अस्ति। देवगणाः अपि नर्मदायाः ध्यानं कुर्वन्ति। नर्मदायाः तटे दिव्यतीर्थानि, ज्योतिर्लिङ्गानि, उपलिङ्गानि च सन्ति। नदीषु नर्मदानद्याः एव परिक्रमणं विधिवत् भवति। अस्य परिक्रमणस्य प्रारम्भः अमरकण्टक-नगरात् ओंकारेश्वर-नगरात् वा भवति।

8. प्रदत्त गद्यांशात् 6-7 विषयानां न्याय-परिभाषायां सचित्रं विवर्णं ददातु।(15)

जटायुः

जटायुः विनतापुत्रस्य सूर्यसारथेः अरुणस्य पुत्रः। एषः पक्षिराजः गृध्रजातीयः। अस्य माता श्येनी। श्येन्याः कनीयान् पुत्र एषः। सम्पातिः अस्य ज्येष्ठः सहोदरः। भ्रातरावेतौ अतीव बलशालिनावास्ताम्। एकदा उभावपि सोदरौ आत्मनोः वेगबलं परीक्षितुमिच्छन्तौ अत्युपरि गगने डयमानावास्ताम्। यदा जटायुः तीव्रेण सूर्यातपेन सन्तप्तः अभवत्, तदा सम्पातिः तस्य उपरि स्वयं डयमानः स्वपक्षाच्छादनेन अनुजं ररक्ष। तथापि भास्करकरज्वालाभिर्दग्धगात्रः सन् निश्शक्तः जटायुः दण्डकारण्येऽपतत्। सम्पातिरपि दग्धपक्षतिः सन् दक्षिणसमुद्रतीरे पपात। तदा तत्रैव तपश्चरन् निशाकरनामा तापसः एनमवलोक्य करुणयोपचचार। ततः कदापि सम्पातेः जटायुषा मेलनं नाभवत्। जटायुरपि तत्र दण्डकारण्ये कतिपयैरहोभिः वेदनामुक्तशरीरः सन् क्वचन पर्वतगुहायामुवास। एकदा वनवासिना श्रीरामेण सङ्गतः जटायुः, तेन पृष्टः स्ववृत्तान्तं तस्मै निवेदयन्, अहं तव पितुः दशरथस्य बाल्यमित्रम् इत्यपि प्रोवाच। तच्छ्रुत्वा सन्तुष्टो रामः स्वस्य वनवासवार्तां श्रावयित्वा पञ्चवटीपरिसररक्षणार्थं तं नियोजयामास।

ततः रावणः यदा सीतापहरणं कृतवान् तदा जटायुः रावणेन सह युद्धं कृत्वा, रावणेन कृत्तपक्षतिः सन् भूमावपतत्। सीतामन्विषतो रामलक्ष्मणयोरागमनं प्रतीक्षमाणः, रामागमनपर्यन्तमपि प्राणान् सन्धार्य ततः रामाय रावणकृतसीतापहरणोदन्तं विनिवेद्य मृतवान्। रामोऽपि यथाविधि तस्यान्तिमसंस्कारं विधाय कृतकृत्यो बभूव। जटायोः कर्णिकारः, शतगामी, सारसः, रज्जुबालः, भेरुण्डश्चेति पञ्च पुत्राः।

सीतान्वेषणं कुर्वद्भ्यः कपिभ्यः सम्पातिरेव सीतायाः स्थानम् उक्तवान्। सुपार्श्वः अस्य पुत्रः।

***

QP Code: 504 (NV)

कर्नाटकसंस्कृतविश्वविद्यालयः - परिसरः

स्नातकोत्तरपरीक्षाः - २०२२

एम्.ए. – संस्कृत - द्वितीयषाण्मासिकी परीक्षा

शास्त्रम् – न्याय-वैशेषिकशास्त्रम्, पत्रिका - ०३

विषयः – न्यायभाष्यम् (प्रथमाध्यायस्य द्वितीयाह्निकम्)

Total No. Of Questions: 3 | **Total No. Of Printed Pages: 1**

Date: 19.10.2022 | **Time: 10.00AM to 01.00PM** | **Max Marks: 70**

I. संक्षेपेण उत्तरत । 10x2=20

1. कति कथाः भवन्ति ?
2. वितण्डा ?
3. छलं कति विधम् ?
4. सूत्रकारः कः ?
5. निदर्शनम् इत्यस्य पदस्य अर्थः कः ?
6. नवकम्बलोऽयं माणवकः इत्यत्र वक्तुरभिप्रायः कः ?
7. प्रथमाध्यायस्य द्वितीयाह्निके कति सूत्राणि सन्ति ?
8. हेत्वाभासाः के ?
9. हेत्वाभासपदस्य अर्थः कः ?
10. न्यायभाष्यस्य कर्ता कः ?

II. प्रश्नाः समाधेयाः। 4x5=20

1. "अनैकान्तिकः सव्यभिचारः" इति सूत्रं व्याख्यात ।
2. "साधर्म्यवैधर्म्याभ्यां प्रत्यवस्थानं जातिः" इति सूत्रं व्याख्यात ।
3. निग्रहस्थानम् ।
4. "तद्विकल्पाज्जातिनिग्रहस्थानबहुत्वम्" इति सूत्रं व्याख्यात ।
5. "कालात्ययापदिष्टः कालातीतः" इति सूत्रं व्याख्यात ।
6. "स प्रतिपक्षस्थापनाहीनो वितण्डा" इति सूत्रं व्याख्यात ।

III. निबन्धात्मकमुत्तरं लिखत । 2x15=30

1. कथाः ।
2. हेत्वाभासाः ।
3. छलम् ।

****

QP Code No.:401 (AL)

Total No. of Questions: 3 | Total No. of Printed Pages: 2

स्नातकोत्तरपरीक्षाः-२०२२

एम्.ए. आचार्यकक्ष्या - प्रथमषाण्मासिकी परीक्षा

विभागः – अलङ्कारशास्त्रम् - पत्रिका-१

विषयः – चन्द्रालोकः

दिनाङ्कः–**26/04/2022** | गरिष्ठाङ्काः– ७०

समयः–10.00 AM – 1.00 PM | Max. Marks - 70

I. एकेन वाक्येन उत्तरं लिखत । **10X2=20**

१) सामान्यालङ्कारस्य लक्षणं किम्?

२) अलङ्कारशब्दस्य अर्थः कः?

३) उपमालङ्कारस्य भेदाः कति? ते च के ?

४) काव्यलिङ्गालङ्कारस्य लक्षणं किम् ?

५) 'स्त्रीभिः कामः प्रियैश्चन्द्रः कालः शत्रुभिरैक्षि सः' इत्यत्र कः अलङ्कार?

६) जयदेवस्य कालः कः?

७) अनन्वयालङ्कारस्य लक्षणं विवृणुत ?

८) 'पीयूषवर्ष' इति कस्य नाम?

९) यमकालङ्कारस्य लक्षणं लिखत ?

१०) उपमेयोपमालङ्कारस्य लक्षणं किम्?

II. लघुनिबन्धात्मकम् उत्तरं लिखत । **4X5=20**

१) विषादालङ्कारः ।

२) उपमालङ्कारः ।

३) व्यतिरेकालङ्कारः ।

४) परिकर ।

५) प्रहर्षाणलङ्कारः।

६) दीपकालङ्कारः ।

III. निबन्धात्मकम् उत्तरं लिखत **15X2=30**

१) जयदेवस्य देश–काल–कृतीनां परिचयं कुरुत ।

२) तुल्ययोगिता – मीलितः –स्मृतिभ्रान्तिसन्देहालङ्काराणां लक्षणान्वयं सोदाहरणं लिखत।

३) अपह्नुति–अलङ्कारस्य प्रभेदान् सोदाहरणं विवृणुत ।

***